

Bevægelsen for tvungne Fagkorporationer i Schweiz.

Af

Cordt Trap.

Faa videnskabelige Theorier have haft en saa vexlende Skæbne som den økonomiske Liberalisme. Til Tider løftet op til den Ledestjerne, der skulde føre Menneskene til almindeligt økonomisk Velvære, og nu ofte Syndebuk for al Tidens Nød og Elendighed — som om Verden tidligere havde været et Eden — medens man kun er for tilbøjelig til at glemme de uhyre Tjenester, som den har gjort Menneskeslægten.

Paa et Punkt ere Bebrejdelserne mod Liberalismen dog i alt Fald ikke overdrevne; denne Lære har ganske savnet Forstaaelse af Organisationens Betydning. Den betragtede — i det mindste i Praxis — Samfundet som en Sum af forskelsløse Individuer og saa ikke, at der er berettigede Interesser, der bunde i Livsfællesskab, og at disse naturligt ville føre Borgerne sammen i økonomiske Grupper, der ikke forholde sig som Dele til et ensartet Hele, men som Led i en samlet Organisme. Denne Fejltagelse har haft skæbnesvangre Følger; den førte

til i de gamle Korporationer kun at se Indehaverne af de forhadte Privilegier, ikke noget Udtryk for naturligt sammenhørende Interesser, og Staten indskrænkede sig derfor oftest ikke til at fratage disse Institutioner deres Særrettigheder, men forsøgte at slaa en forsvarlig Pæl gennem hele deres Existens.

Denne Sønderrivelse af alle bestaaende Baand har sin Del af Skylden for den uheldige Retning, den sociale Udvikling har taget. Det Modsætningsforhold mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, til hvilket der laa Momenter nok i Storindustriens Fremtrængen, havde saa meget lettere ved at slaa igennem, som Individerne stode fuldstændig frigjorte til alle Sider og rede til at give efter for den første, den bedste Tiltrækning. Intet Under derfor, at Arbejderne hurtigt fandt hinanden og sluttede sig sammen for at forsvare deres Særinteresser overfor Arbejdsgiverne. Senere fulgte disse sidste, om end tøvende efter.

Disse Fagforeninger repræsenterer imidlertid kun Modsætningsforholdet mellem de to Parter, ikke det, der var Lavenes — for stærke — Side, Fagenes Interesser udadtil. En gryende Forstaaelse af, at Arbejdsgivere og Arbejdere, ved Siden af det meget, der skiller dem ad, have et fælles Interessefelt i rolige og gunstige Forhold udadtil for den Produktion, hvoraf begge skulle hente deres Udbytte, og at disse Interesser kræve deres egen Organisation, giver sig til Kende i Oprettelsen af Forligs- og Voldgiftsnævn og de til disse ofte knyttede Metoder for Lønnens Fastsættelse, hvorefter denne stiger eller falder med den paagældende Virksomheds

økonomiske Resultater (t. Ex. the sliding scale). Endnu skarpere kommer dog Tanken om en Fællesrepræsentation for Arbejdsgivere og Arbejdere frem i Institutioner som de belgiske „conseils de l'industrie et du travail“, hvor Løsningen af bestemte praktiske Opgaver skal danne Rammen for et omfattende Samarbejde i Frihed mellem de to sociale Klasser.

Der er imidlertid Strømninger oppe i Tiden, der, utaalmodige over Frihedens langsomme Organisationsevne, ville kaste den helt over Bord og rejse den faglige Bygning paa Tvangsgrundlag. Et af de mest karakteristiske Exempler herpaa er Agitationen for „les syndicats obligatoires“ i Schweiz.

Indeklemmt som dette Land ligger mellem mægtige Stater og nødsaget til at specialisere sin Industri har det været haardt trængt af en yderliggaaende international Konkurrence, og flere af dets Hovederhverv have lidt under en egenlig Nødstilstand, som hvilede tungt paa Arbejdsgivere saa vel som paa Arbejdere. Man søgte i Midten af Firsene at raade Bod herpaa ved frivillig Fagorganisation. Indenfor Urindustrien sluttede saaledes Arbejdsgiverne og Arbejderne sig sammen i adskilte Grupper; Arbejdsgivernes Fagforening foretog en Regulering af Priserne, hvorved dens Medlemmer saa sig i Stand til at byde Arbejderne en passende Løn, hvorpaa disse gik ind. I Læ af det højere Prisniveau lykkedes det imidlertid de Arbejdsgivere, der havde holdt sig udenfor Organisationen, at udnytte Situationen og tilrive sig en stærkt forøget Omsætning gennem lavere Priser, som de saa meget

bedre saa sig i Stand til at tilbyde, som det stod dem, i Modsætning til Arbejdsgiverne inden for Ringen, frit for at give deres Arbejdere den tidligere lave Løn. Denne Fremgangsmaade lettedes ved, at det her drejede sig om internationale Industrier, der maatte udkæmpe deres Konkurrence i Udlandet og derfor kun i ringe Grad stod under Indflydelse af den offentlige Mening i Produktionslandet selv.

Under Indtrykket af dette og lignende mislykkede Forsøg slog Stemningen overfor de frie Fagorganisationer om. Man spurgte sig selv, om enkelte illoyale Mænd skulde have Ret til at ødelægge Fagets rolige og trygge Fremtid, naar Midlet herimod laa imellem Ens Hænder. Man behøvede jo blot at give Arbejdsgiverne og Arbejderne indenfor et Fag Ret til at regulere dets Forhold, udadtil som indadtil, ved tvingende Forskrifter, som alle dets Medlemmer skulde forpligtes til at følge. Kun naar ingen Arbejdsgiver maatte tage lavere Priser for sine Varer eller byde sine Arbejdere ringere Betingelser end de, som Organisationens havde fastsat; kun naar Adgangen til Faget kunde reguleres efter fælles Tarv, vilde der kunne bydes saa vel Arbejdsgivere som Arbejdere den Sikkerhed for en uforstyrret økonomisk Existens, hvortil de begge i saa høj Grad trængte, og de udenforstaaende Arbejdsgivere, der jo i Virkeligheden levede som Snyltedyrr af andres Bestræbelser, havde ikke Krav paa noget Hensyn.

I Løbet af nogle ganske faa Aar har denne Bevægelse kæmpet sig frem fra en ganske ringe Begyndelse og fundet Tilslutning hos en Række Arbejdsgiver- og Arbejderkorporationer, saaledes hos

Typografernes Mester- og Svendeforeninger, Lerhaandværkerne, Haandværkerdagen i Schaffhausen med mange flere, og indtager nu en Plads i første Række mellem Dagens brændende Spørgsmaal. Bevægelsen for tvungne Fagkorporationer er imidlertid ikke forblevet et rent fagligt Anliggende; den har allerede forplantet sig til den politiske Arena. Alle Forsøg paa at faa de lovgivende Forsamlinger i Tale maatte imidlertid hidtil strande paa Konstitutionens Artikel 31, der tilsikrer en ubetinget industriel Frihed og saaledes afskærer Lovgivningsmagten fra al Indflydelse paa Ordningen af Industriens Forhold. For at rydde denne Hindring af Vejen har Forbundsraadet forelagt Forbundsforsamlingen et Forslag, der bemyndiger denne sidste til at give ensartede Lovregler om Haandværkets Forhold. Men Enigheden vil høre op, og Kampen vil brænde løs, saa snart man gaar over til at fastsætte Indholdet af disse Bestemmelser. Betegnende er det, at det er det ultramontane Højre og det yderste Venstre, der mødes i Enighed om den nye Tvangsordning, om end det tilsigtede Maal er meget forskelligt. De Ultramontane var det navnlig om at gøre, at skabe industrielle Rammer, der kunde bringes ind under Statsmagtens Kontrol; Venstre saa i den nye Bevægelse Midlet til at skaffe Arbejderne en forøget Andel i Produktionen. Derimod har denne Ordning en Modstander i Mellempartierne, der raade over Majoritet indenfor Forbundsforamlingen. Bevægelsens Program, som til en Begyndelse var famlende og usikkert, har efterhaanden antaget fastere Former. Det fyldigste Udtryk har det nye System

dog vistnok fundet i den Resolution, som enstemmig blev vedtaget af Arbejderforbundets Kongres i Bienne, hvor over 100,000 schweiziske Arbejdere vare repræsenterede.

Kongressen udtaler som sin Overbevisning, at enhver Lov om Industriens Ordning, som ikke bygger paa tvungne Fagkorporationer, vil vise sig ude af Stand til at naa sit Maal, og den udfører nærmere sine Anskuelser i følgende Bestemmelser.

I hver Kommune eller Distrikt skal der oprettes en tvungen Korporation (Syndikat) for hvert Fag, som forener de nødvendige Elementer til at repræsenteres. Alle til det saaledes organiserede Fag hørende Arbejdsgivere og Arbejdere have Ret til at være Medlemmer af Korporationen. De tvungne Korporationer bør omfatte to adskilte Grupper; Arbejdsgiverne og Arbejderne. Disse Grupper skulle indbyrdes sætte sig i Forbindelse for at regulere alt vedrørende Fagets Interesser, bl. a. a) Lærlingeforholdene, b) Normalarbejdsdagen c) Lønningsbetingelserne. De Beslutninger, der tages af Syndikatet, have, indenfor dettes Virkeomraade, Lovskraft for alle de til Faget hørende Arbejdsgivere og Arbejdere.

I hvert Kanton skal der dernæst fungere et Forbund for de enkelte Fagkorporationer, bestaaende af lige mange af disse valgte Arbejdsgiver- og Arbejderdelegerede, og bestemt til at afgøre Sager, indankede fra de enkelte Fagkorporationer, samt Stridigheder, verserende mellem Arbejdsgiver- og Arbejdersyndikaterne indbyrdes. Endelig foreslaas der som en Slags faglig Højesteret oprettet en Fæl-

lesrepræsentation, sammensat af lige mange Arbejdsgiver- og Arbejderdelegerede for de enkelte kantonale Forbund. For denne Repræsentation indankes Beslutninger, tagne af de kantonale Forbund, og Konflikter mellem disse indbyrdes. Forbunds- og Kantonsregeringerne skulle have Ret til at lade sig repræsentere, men kun med raadgivende Stemme.

Systemet er kun tegnet i grove Hovedlinier; alle de vanskelige Spørgsmaal, som vilde fremkomme ved den praktiske Organisation, ere skudte til Side; men Principet er tydeligt nok: den politiske Organisations Overførelse paa den økonomiske Verden. De samme Grunde, som have ført Beboerne af en Kommune eller Stat til at organisere sig politisk med Ret til at give tvingende Forskrifter for Borgerne, skulde ogsaa gælde for de enkelte Fag, kun i forstærket Grad, fordi dettes Medlemmer sammenknyttes ved Baand, der ere langt stærkere og af langt større social Betydning end de, der forbinde alle Beboere paa det samme Territorium. Det vil være nødvendigt at give Faget denne politiske Magt, fordi den frie Konkurrences Vilkaar er et stadig fortsat Underbud, der aldrig lader Produktionen falde i Ro og — som Erfaringen tilstrækkelig skulde godtgøre — vil drive den ud i Anarkisme. Denne den frie Konkurrences Evne til at desorganisere al Produktion viser sig mest slaaende deri, at en eneste Arbejdsgiver, der ikke vil ind under den fælles Hat, er tilstrækkelig til at blæse alle frivillige Aftaler, de være nok saa sindrigt konstruede, om som Korthuse. Overfor dette Faktum hjælper kun Tvang.

Det vilde nu være det nye Systems Formaal at

regulere Produktionen. Fordelen herved vil navnlig være den, at man, ved Hjælp af en samlet Ledelse, vil kunne fordele de Stød udefra, der nu engang ere den moderne Produktions uadskillelige Følgesvende, over større Flader, hvorved de fremkomne Forstyrrelser lettere udlignes. Denne Regulering af Produktionen vil ikke ske paa ensartet Maade som gennem den centraliserede Socialisme, men tagende Hensyn til de konkrete Forhold indenfor hver enkelt Produktion. Bebrejdelseerne mod Socialisterne for at ville nivellere og uniformere træffe i alt Fald ikke her.

Bestræbelserne maatte i første Række rette sig mod Varepriserne, der blive at fastsætte af Arbejdsgivernes og Arbejdernes Fællesrepræsentation. Den store Usikkerhed, der under den frie Konkurrence holder Prisbarometret i stadig Bevægelse, vilde blive væsenlig formindsket. Ganske vist kunde Fluktuationer i Produktionen ikke udelukkes; men medens saa vel Pris- som Arbejdsmarkedet nu ved vigende Efterspørgsel, paa Grund af Mangel paa samlet Ledelse, bliver fuldstændig demoraliseret — Varerne stillede til absolut Bortsalg og talrige Arbejdere afskedigede, der ved deres Udbud til enhver Pris trykke Lønnen ned til et Minimum — vilde Arbejdsgivere og Arbejdere under den nye Ordning kunne møde Faren i sluttet Trup. Producenterne vilde blive i Stand til at opretholde det tidligere Prisniveau ved at indskrænke Arbejdstid og Produktion, hvorved Tabet kunde fordeles ligeligt over hele Linien, for successivt atter at forøge Produktionen, naar Tiderne bleve bedre.

Løsningen af det vanskelige Spørgsmaal om Fastsættelsen af en Maximalarbejdsdag skulde endvidere finde den bedste Løsning gennem disse Institutioner; thi medens Statsmaskineriet vilde mangle den Bevægelighed, der er en *conditio sine qua non* for, at der kan gribes ind fra oven uden at forarsage alvorlige økonomiske Forskydninger, kunde de enkelte Fag, ved Fastsættelsen af Arbejdstiden, ikke alene tage Hensyn til de meget forskellige Arbejdsvilkaar indenfor de enkelte Industrier, men ogsaa bedst foretage Forandringer efter de vekslede ydre Forhold.

Endelig skulde det være Organisationens Opgave at regulere Tilgangen af nye Kræfter. Man vil — saa paastaas der — ingenlunde formindske Lærlingenes Antal, men kun sørge for deres Uddannelse og foretage en passende Fordeling mellem Erhvervene indbyrdes for at undgaa, at et Fag oversvømmes af unge Arbejdere paa samme Tid som et andet har Mangel paa Tilgang.

Jeg vil i det følgende gaa ud fra, at de tvungne Fagkorporationer — hvad deres Modstandere ganske vist benægte — vilde kunne fungere uden en saa voldsom Gnidningsmodstand, at Systemet ofte løb i Staa af sig selv, med andre Ord, at det altid vilde blive muligt at tilvejebringe et Fællesudslag af Arbejdsgivernes og Arbejdernes Beslutninger, der da i alle Retninger blev Rettesnor for Produktion og Omsætning. Under denne for de tvungne Fagkorporationer gunstigste Forudsætning vil jeg forsøge at kaste et Strejflys over de Hovedbetragtninger, hvorpaa det her kommer an.

Som bekendt gik Liberalismen ud fra, at man, ved at lade de økonomiske Naturkræfter virke frit, vilde vinde, ikke alene den betydeligste Produktion, men tillige den størst opnaaelige Harmoni mellem de forskellige økonomiske Interesser. Paa det første Punkt ere alle berettigede Forventninger gaaede i Opfyldelse eller rettere sagt blevne overtrufne. Det er kun den halve Sandhed, naar den uhyre Forøgelse af Produktionen godskrives Tidens naturvidenskabelige eller tekniske Fremskridt. Mange af disse vilde vel overhovedet ikke være komne til Existens, i hvert Fald ikke have opnaaet de indvundne Resultater, hvis ikke det herskende økonomiske System havde givet dem Raaderum ved at tillade den frieste Udfoldelse af alle økonomiske Kræfter. Dertil kommer, at de enkelte Producenter under Liberalismens Herredømme altid maatte være parate til at optage Kampen med alle de fremad stræbende Mænd, der udefra stode rede til at kaste sig over det mest lønnende Erhverv. Der arbejdedes derfor, maalt med de lavsbundne Tider, under et Højtryk, og Resultatet af disse Faktorer blev en Forøgelse af Produktionens Størrelse, der er uden Sidestykke i den menneskelige Historie.

Paa det andet Punkt har Liberalismen været mindre god Spaamand. Udviklingen har vel været fuldt ud i Forbrugernes Favør. Fra alle Sider har der været Kapløb for at tilfredsstille deres stigende Fordringer og forfinede Smag. Anderledes for Producenternes Vedkommende. Ganske vist have vi været Vidne til en uhyre Forøgelse i Produktionen, Grundbetingelsen for alt økonomisk Fremskridt,

men en stor Produktion er dog kun et Middel, ikke et Maal, og man kan bebrejde Liberalismen noget, at den samlede Produktions og dens enkelte Udøveres Interesser for dens Øjne løb i et. Det kunde jo ikke andet end være noget til Skaar i Glæden over den tiltagende Rigdom, at den skulde skride frem gennem en idelig Usikkerhed i de økonomiske Forhold, over saa mange Enkeltes Ruin. En stor social Omdannelsesakt maatte naturligvis kræve Ofre og det ikke faa; men Liberalismen har til en Begyndelse intet gjort for at mildne denne Proces.

Vi befinde os i Øjeblikket under en stærk Reaktion. Medens Løsenet tidligere var: „Alt for Forbrugerne“, stilles nu de enkelte Producenters Interesser i Forgrunden. Fra alle Sider anerkendes det, at den økonomiske Frihed maa suppleres med en Organisation af de økonomiske Kræfter, men paa mange Steder gaa Fordringerne videre: Øxen ligger allerede ved Frihedens Træ og ivrige Hænder ere beredte til at sætte den i Virksomhed; nogle ville kun kappe dens vilde Skud, andre hugge selve Træet om; til denne sidste Klasse høre Tilhængerne af de tvungne Fagkorporationer.

Det er Tvangsprincipet, som helt igennem vilde stemple disse Institutioner, og bringe dem paa samme Side af den afgørende sociale Skillelinie som den socialistiske Enhedsstat. Thi hvor forskellig end denne, med sin stærkt centraliserede Virksomhed, maatte tænkes fra saadanne smaa faglig organiserede Samfund, vilde dog begge have det tilfælles, at det økonomiske Liv, i alle dets Ytringsformer,

vilde beherskes af den organiserede Samfundsmagt. Tilhængerne af det nye System synes ikke at have gjort sig dette klart eller maaske ikke villet det. Hvorledes skulde man imidlertid sikre sig, at der ikke blev afsluttet Handeler til andre Priser, at Ingen betalte sine Arbejdere ringere Løn end de af Fagorganisationerne fastsatte, uden ved en indgaaende offentlig Kontrol med hele det økonomiske Liv, hvilken i sine yderste Konsekvenser maatte kræve en Rettens Haandlanger i Hælene paa hvert producerende og handlende Menneske. Det maatte dernæst blive Staten, der udøvede denne Kontrol, der maatte sikres ved de skarpeste Midler, da man dog ikke i det moderne politiske Samfund kunde tænke sig en Række uafhængige Korporationer med deres egen Doms- og Straffemyndighed, saaledes som man ganske vist kendte Exempler paa i Middelalderen, da Lavene kæmpede sig frem af en almindelig social Opløsningstilstand, og selv vare et vigtigt samfundsdannende Element.

Disse tvungne Fagkorporationer vilde, kun i forstærket Maalestok, faa de gamle Lavs begunstigede Stilling udadtil, Magten og, det tør man trøstigt gaa ud fra, ogsaa Viljen til at regulere Produktionen ud fra deres egne snævre Interessesynspunkter uden noget Hensyn til det udenforstaaende Samfund. Naar Tilhængerne af de nye Korporationer indigneret afvise enhver Sammenligning med de gamle Lav og henvise til den fuldstændige Ligestilling, der er tiltænkt Arbejdsgivere og Arbejdere maatte man give dem Ret i, at dette Forhold sandsynligvis vilde føre til en retfærdigere Deling af

Goderne indenfor Rammen end under den gamle Lavsordning; men for de udenforstaaende Medborgere vilde Ulemperne blive de samme, og der vilde komme nye til. Det ligger nemlig i Forholdenes Natur, at saadanne begunstigede Korporationer kun kunde trives i et isoleret økonomisk Samfund. Medens denne ydre Afsluttethed under de ældre Lavsinstitutioner blev tilvejebragt ved selve Tidsforholdene, navnlig den ringe Udvikling af Samfærdselsmidlerne, maatte den nu skabes ad kunstig Vej gennem høje Toldmure: En isoleret Stat og indenfor denne udadtil afsluttede selvstyrende Fagkorporationer, saaledes vilde det Samfund komme til at se ud, i hvilket en stor Del af den schweiziske Befolkning ser sit Ideal. Indenfor denne dobbelte Beskyttelsesring vilde nu ganske vist Udøverne af de enkelte Erhverv kunne føre deres Existens, uberørte af de talrige Omskiftelser, for hvilke de producerede Klasser nu ere udsatte, men denne Sikkerhed maatte købes med Ofre, der langt vilde opveje de vundne Resultater.

De tvungne Fagkorporationer vilde først og fremmest støde an mod Grundsætningen for enhver fornuftig social Ordning: Kravet om gunstige Udviklingsmuligheder for Produktionen. Samfundet er ikke saa rigt, det, der gennemsnitlig kunde tilfalde hvert af dets Medlemmer, ikke saa meget, at man kan slappe Produktionen, hvis man vil Fremskridt over hele Linien. Nu paastaa ganske vist Tilhængerne af de tvungne Fagkorporationer, at det ikke er en Indskrænkning, men kun en Regulering af Industrien, der tilstræbes; man vil lempelig udligne Markedets vevselvise Udvidelse og Sammentrækning.

Det langt sandsynligere er imidlertid, at Produktionens Energi vil blive tilintetgjort. Man spejder forgæves efter den Drivkraft, der under den nye Ordning skulde spore Producenterne fremad. Den stadige Nødvendighed af at anspænde Evnerne vilde være udelukket sammen med den frie Konkurrence; den energifornyende Kraft kunde ej heller tænkes udgaa fra Faget selv; thi for at ægge til en stadig fremadskridende Produktion kræve der en vis Bevægelighed i det herskende økonomiske System. Ingen vil indlade sig paa nye Produktionsmetoder, der oftest til en Begyndelse kræver store personlige og materielle Ofre, medmindre han har Udsigt til at stryge en tilsvarende Gevinst gennem en stærk Forøgelse af Produktion og Afsætning, om fornødent ved Tilbud om billigere Priser. Men under de tvungne Fagkorporationers Herredømme vilde han strax støde paa Bestemmelsen om, at Priserne ikke kunde reduceres uden Samtykke fra den herskende Majoritet, der overalt vilde søge at træde hindrende i Vejen for den, der stræbte udover den almindelige Grænse, og vilde lægge sin tunge Haand paa ethvert Fremskridt.

Naar Liberalismen opstillede det som et Axiom, at Producenterne under en fri Ordning kun kunde fremme deres egne Interesser ved at tjene Forbrugernes, var dette ganske vist ukorrekt, bl. a. fordi et fornuftigt Køb ofte forudsætter en Indsigt, som Publikum ikke er i Besiddelse af; men i det store Antal Tilfælde staar Sætningen dog fast. Vejen for de Næringsdrivende til selv at skabe sig gode Indtægter er som Regel at byde deres Kunder den fordelagtigste Kombination af Varernes Godhed og

Prisernes Billighed. Det stærke Motiv til at tjene Forbrugerne paa bedste Maade, der ligger i den frie Konkurrences aabne Tilbud om bedre Betingelser, vilde næsten aldeles savnes under de tvungne Fagkorporationer. Disses Majoritet vilde saaledes fastsætte Priserne paa det Punkt, hvor de antoges at give det største Nettoudbytte, der ofte vilde holdes med et højt Prisniveau med forringet Afsætning og Produktion. For at gavne Producenterne maatte Forbrugerne betale deres Varer dyrt.

Den foreslaaede Tvangsordning vilde endelig i høj Grad skade den udenfor Ringen staaende Befolkning i Egenskab af Producenter. Ganske vist paa staas der jo, at Hensigten med at give Fagkorporationen Magt over Lærlinges Rekrutering kun vilde være en passende Fordeling mellem de enkelte Fag indbyrdes; men langt sandsynligere vilde Mestre og Svende mødes i Bestræbelser for at reducere Tilgangen til begge Klasser, fordi de lettest paa denne Maade kunne opnaa en Forstaaelse i fælles Interesse. Udenfor de sluttede Fag kom der til at staa en særlig Klasse Mennesker, de Udelukkede, som vilde komme til at danne et egenligt Proletariat, en Pariakaste, der ikke havde sat sig selv udenfor Spillet ved Mangel paa Dygtighed, men brutalt var kastet paa Døren af Statsmagten.

Resultatet af disse Undersøgelser er saaledes, at det nye System vilde lægge det økonomiske Liv i en Spændetrøje, formindske Produktionen, skade Forbrugerne og skabe et Arbejderproletariat. Tilhængerne af de tvungne Fagkorporationer vilde derfor sikkert føre os fra Scylla i Charybdis, selv om de havde Ret i deres haarde Beskyldninger mod

den frivillige Fagorganisation; men selve denne Dom, der er bygget over et kort Afsnit af den schweiziske Industrihistorie, maa betegnes som forhastet.

Det ligger nu ganske rigtigt i den frie Konkurrences System, at det forudsætter Muligheden af et stadigt Underbud og derved nægter Industrien den Stabilitet, som afsluttede Fagkorporationer vilde byde. Det maa imidlertid ikke lades ude af Betragtning, at det netop er denne Uro, der er den mægtige Drivkraft i den moderne Produktion, og for saa vidt den skyldes, at en fremadskridende Teknik muliggør stadig formindskede Produktionsomkostninger, maa Usikkerheden tages med i det almindelige Fremskridt som et uundgaaeligt og derfor nødvendigt Onde. Der er imidlertid en anden Art af Konkurrence, som med Rette vækker Harme og bør bekæmpes, naar Midlerne blot ikke koste mere, end Maalet er værd, og det er det illoyale Underbud, som søger at komme Konkurrenterne til Livs ved at sulteføde Arbejderne eller reducere Fortjenesten under et Lavmaal, for senere at sætte Priserne saa meget højere op. Overfor denne Fremgangsmaade tør man imidlertid ingenlunde paa Forhaand stemple de frivillige Fagorganisationer som magtesløse, naar man blot ikke vil stille dem den umulige Opgave at tilvejebringe en fuldstændig Ligevægtstilstand i det økonomiske Liv, som ingensinde vil blive til Virkelighed. Ligeoverfor faste Arbejdsgiver- og Arbejderforeninger vil der kun være liden Plads for en vilkaarlig Reducering af Lønnen, fordi denne i ringere Grad bestemmes individuelt end ved

Markedets hele Tilstand og Fagorganisationernes indbyrdes Magtstilling. Disse Institutioner staa ej heller magtesløse overfor Spørgsmaalet om en fornuftig Regulering af Produktionen. Den engelske Industrihistorie frembyder saaledes mange Exempler paa, at selv Arbejderfagforeningerne i daarlige Tider have lagt Hovedvægten paa, med personlige Ofre, at indskrænke Produktionen, og det samme gælder naturligvis i endnu højere Grad om Arbejdsgiverforeningerne. Skulde det endelig lykkes at danne en Organisation for Arbejdsgivernes og Arbejdernes fælles Interesser for — paa Frihedens Grund — at udligne Modsætningerne indenfor Faget samt repræsentere dette udadtil, og Statsmagten traadte anerkendende til, da vilde en saadan Institution efter al Sandsynlighed faa et vigtigt Virkefelt i en fornuftig Regulering af Produktionen*), og i Tidernes Løb skulde den nok vise sig at være en Magt, som de enkelte Arbejdsgivere oftest ikke kunde staa sig ved at ligge i Kamp med for øjeblikkelige Fordeles Skyld. Disse frivillige Fagorganisationer vilde imidlertid skille sig fra de tvungne deri, at de væsenligt maatte bygge paa den herskende offentlige Mening — de trufne Afgørelser kunde derfor ikke ske paa tværs af Forbrugernes Interesser — og deres Vaaben vilde ikke være Straffeparagrafer og Fogedeksekutioner men derimod alle de Midler, som en fremherskende Opinion indenfor et Samfund har til sin Disposition, og som ganske vist naa Maalet langsommere, men ofte ikke mindre sikkert end den væbnede Statsmagt.

*) Se saaledes vedrørende de belgiske conseils de l'industrie etc. 5. Hefte 1893 p. 322 og 23.